

Gebruik groene middelen in bollensector proces van jaren

De Nederlandse bloembollensector staat voor grote uitdagingen om in de toekomst duurzaam te produceren en te leveren. Groene gewasbescherming gaat een deel van het wegvallen van het huidige middelenpakket invullen. Wat is de toekomst van chemie in relatie tot duurzaamheid? En wat is de huidige status van groene middelen in de bollenteelt?

Tekst: Annemarie Gerbrandy | Fotografie: René Faas

Het is nu of nooit! De KAVB, Wageningen University & Research, Greenport Duin- en Bollenstreek en Greenport Noord-Holland Noord vinden er in de ambitie 'Op naar een Vitale Teelt in 2030' geen doekjes om. Er zijn steeds minder chemische gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar, waardoor de teelt anders moet worden ingericht. Ook moet de consument kunnen vertrouwen op een duurzame productiewijze en vraagt de omgeving om een serieuze benadering van een gezond leefklimaat door de sector, aldus het programma.

'SPANNENDE OPGAVE'

Dat vraagt om een andere manier van telen, zegt André Hoogendijk, adjunct-directeur van de KAVB. „We gaan samen met ondernemers van binnen en buiten de sector, overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijs en onderzoek aan de slag om deze ambitie vorm te geven. Dat is een spannende opgave. Duurzaam telen houdt meer in dan alleen groene middelen: we moeten toe naar een geïntegreerd en innovatief systeem van een gezonde bodem, moderne veredelings technieken, een snelle vermeerdering en bloei en precisielandbouw. Dat zijn eigenlijk ook allemaal vormen van gewasbescherming.”

Bovendien is de definitie van groene middelen nog weinig concreet, aldus Hoogendijk. Hij wijst op de Green Deal Groene Gewasbeschermingsmiddelen uit 2014. „Groene gewasbeschermingsmiddelen zijn laag-risicomiddelen van natuurlijke oorsprong of nagemaakte middelen die identiek zijn aan de natuurlijke stof en een laag risico hebben voor mens, dier, milieu en niet-doelwit-organismen. Maar van de vijf giftigste stoffen ter wereld komen vier uit de natuur. Dat een stof uit de natuur komt, zegt dus niets over een hoge of lage milieulast. Wat we met de Green Deal wel beogen, is een eenvoudigere toelating van groene gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw. Dat staat echter nog in de kinderschoenen.”

VEEL ONDERZOEK NODIG

Joop de Hoog, productmanager bij Cebeco Agrochemie, vindt het te kort door de bocht om te stellen dat chemie niet duurzaam is. De huidige beoordelingscriteria voor de toelating

van een middel laten geen ruimte voor een grote impact op de toepasser en het milieu, zegt hij. „Dit soort middelen gaat in een rap tempo van de markt verdwijnen. Daarnaast beseffen we dat producten met een natuurlijk oorsprong niet altijd even selectief of veilig zijn. Er wordt het nodige onderzoek naar dit soort type producten en toepassingen gedaan. We zetten deze producten veelal één op één in een vergelijking met een chemische variant en zijn dan wel eens teleurgesteld over het resultaat. Voor een goede toepassing moeten we beter weten hoe de producten werken en hoe we een systeem kunnen bouwen.”

Evenals Hoogendijk ziet De Hoog voldoende alternatieven voor chemische gewasbescherming. Als voorbeelden noemt hij gewasrotaties, groenbemesters zoals Tagetes of

biofumigatie en inundatie. „Houd er wel rekening mee dat bij methoden als biofumigatie en inundatie ook het goede bodemleven wordt gedood en de bodem uit balans raakt”, waarschuwt hij. De Hoog ziet ook kansen voor geïntegreerde teelt in open teelten, inmiddels gemeengoed in de glastuinbouw. „Er kan op dit gebied al best wat in open teelten. We kunnen bijvoorbeeld nuttige insecten sparen door selectieve luismiddelen te gebruiken. In de bloembollenteelt kunnen we geen enkele luis tolereren vanwege de mogelijke virusoverdracht en is een systeem met natuurlijke vijanden niet haalbaar.”

PROCES VAN JAREN

Gerard Top, algemeen directeur van GMN, merkt dat de bloembollensector in beweging is en dat telers nieuwsgierig zijn naar proeven met groene middelen. „Een ondernemer moet echter een goede kwaliteit product leveren, voldoen aan de strenge (inter)nationale eisen en het gewas moet rendement opleveren. De teler kan geen risico's lopen. De roep van de samenleving naar 'groen' moet genuanceerd worden, want wat is 'groen'? Het onderzoek naar groene middelen is een proces van jaren dat samen met telers, leveranciers, distributeurs en brancheorganisaties moet worden opgepakt. Dat gaat niet zo snel als we misschien zouden willen.”

Top ziet goede toekomstkansen in geïntegreerde teeltsystemen. Daarbij spelen zaken als bodem, bemesting, groenbemesters, vruchtwisseling en alen een belangrijke rol in relatie tot de nieuwe generatie middelen. Hoe vitaler de plant, hoe meer weerstand die heeft, zegt hij. „Het komt steeds nauwkeuriger om de juiste middelen op de juiste plek op het juiste moment in te zetten. Daar is tijd en onderzoek voor nodig, maar die transitie moeten we wel gaan maken. Daarnaast moeten we een systeem creëren dat als telers risico's in de teelt nemen, ze chemische middelen mogen

‘Dat een stof uit de natuur komt, zegt niets over milieulast’

inzetten om eventueel te corrigeren als dat nodig is. We moeten er echter voor waken dat bewezen chemische middelen niet meer worden toegelaten op basis van emotie in plaats van feiten, zoals je nu ziet gebeuren. Het beoordelen van middelen behoort niet op een politieke agenda.” Ondanks dat de Green Deal Groene Gewasbeschermingsmiddelen een eenvoudigere toelating van groene middelen bepleit, moeten ook deze middelen aan vastgestelde Europese criteria voldoen, aangevuld met nationaal specifieke eisen, vertelt Joop de Hoog. Volgens André Hoogendijk kost het traject van het op de markt brengen van een chemisch middel gemiddeld 250 miljoen euro. „Als dat ook voor groene middelen gaat gelden, komen er niet veel op de markt”, vreest hij. „Het Ctgb is ingericht op chemische middelen. In de regel worden een of twee actieve stoffen beoordeeld. In plantenextracten zitten soms wel veertig verschillende stoffen. Welke stof is effectief en welke bevat een risico? Dat maakt het zo complex en een beoordeling ingewikkeld.” Hoogendijk besluit: „Maak groene middelen beschikbaar en laat telers experimenteren, begin bijvoorbeeld met één gewas. Dan selecteren de middelen zich vanzelf uit. We willen als sector graag weten welke middelen werken en welke een belangrijke rol in de toekomst kunnen spelen.” ♦

